

Ryszard S z t y c h m i l e r, *Istotne obowiązki małżeńskie*, Warszawa: Wydawnictwa Akademii Teologii Katolickiej 1997, ss. 549.

Autor jest jednym z najwybitniejszych znawców prawa małżeńskiego i rodzinnego. Wśród jego wartościowych dzieł niewątpliwie najważniejsze miejsce zajmuje recenzowana rozprawa, będąca prawdziwym kompendium współczesnej wiedzy na temat obowiązków i uprawnień małżonków, oparta na gruntownej analizie dokumentów doktrynalnych Kościoła katolickiego, kodeksów prawa kanonicznego (kodeksu Kościoła łacińskiego i kodeksu Kościołów wschodnich), jak również norm prawa międzynarodowego i prawa polskiego, z uwzględnieniem podstawowych elementów współczesnej wiedzy psychologicznej i socjologicznej.

Problematyka za została przedstawiona w jedenastu rozdziałach, tematycznie ze sobą powiązanych.

Rozdział pierwszy – stosunkowo najobszerniejszy – zatytułowany „Źródła współczesnej nauki o istotnych obowiązkach małżeńskich”, zawiera wnikliwą analizę porównawczą dokumentów kościelnych zawierających współczesną doktrynę teologiczną na temat małżeństwa i rodziny, jak również dokumentów należących do różnych systemów prawnych: prawa kanonicznego, prawa międzynarodowego i prawa polskiego, w celu ustalenia odpowiedzi na pytanie: co jest prawdziwą podstawą istotnych obowiązków-uprawnień małżeńskich?

W trzech następnych rozdziałach (II-IV) została przedstawiona analiza tekstów prawnych oraz różnych opinii współczesnej nauki prawa kanonicznego w celu ustalenia katalogu istotnych obowiązków małżeńskich. W sposób systematycznie uporządkowany Autor przedstawia tu szeroką gamę opinii, jakie pojawiły się w ostatnich dziesięcioleciach, opinii formułowanych z pozycji odmiennych założeń filozoficznych i teoriopoznawczych, i zajmuje wobec nich własne zjawisko w celu wyjaśnienia istotnych atrybutów i celów małżeństwa.

Rozdział V, zatytułowany „Świadomość społeczna w zakresie obowiązków małżeńskich”, zawiera studium socjologiczne. Autor zaprezentował tu własne spojrzenie na tę problematykę, oparte na badaniach przeprowadzonych przy użyciu metody empirycznej na różnych grupach społecznych, w celu ustalenia odpowiedzi na pytanie: jaki jest stopień znajomości i akceptacji obowiązków małżeńskich w społeczeństwie polskim?

Rozdział VI, zatytułowany „Przygotowanie do realizacji obowiązków małżeńskich”, zawiera rozważania o charakterze prakseologicznym – w znacznej mierze pastoralnym – w których omówione zostały problemy związane z przygotowaniem kandydatów do małżeństwa, dotyczące: kanonicznej instrukcji Episkopatu Polski o przygotowaniu do małżeństwa, jak również różnych etapów przygotowania kandydatów do małżeństwa, roli i zadań różnych podmiotów spełniających funkcje pomocnicze względem kandydatów do małżeństwa (duszpasterze, rodzice, katecheci, instytucje państwowe i samorządowe).

Rozważania zawarte w rozdziałach VII-X zostały oparte na przesłankach zaczerpniętych ze współczesnej wiedzy psychologicznej oraz analizy orzeczeń trybunałów kościelnych w sprawach o nieważność małżeństwa. Zmierzają one do wyjaśnienia przyczyn niezdolności do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich (rozdział VII), jak również pewnych ustaleń dotyczących interpretacji nowych tytułów nieważności małżeństwa, określonych w kan. 1095 Kodeksu Prawa Kanonicznego Kościoła łacińskiego i w kan. 1051 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, opartych na analizie orzeczeń Najwyższego Trybunału Roty Rzymskiej oraz niektórych trybunałów kościelnych w Polsce.

W ostatnim rozdziale (XI) Autor przedstawia rozważania na temat bardzo delikatnej problematyki uzasadnienia obowiązków małżeńskich oraz przyczyn nieważności małżeństwa w prawie naturalnym oraz we współczesnych uwarunkowaniach kulturowych.

Do istotnych wartości poznawczych prezentowanej pracy należy także zamieszczona w niej bogata bibliografia, obejmująca obszerny i wyczerpujący zestaw pozycji źródłowych i literatury przedmiotu – zarówno publikacji polskich jak i zagranicznych (s. 497-536).

Podsumowując powyższą charakterystykę najnowszej publikacji książkowej ks. prof. R. Sztymilera, ośmielam się stwierdzić, że jest to pierwsze w literaturze polskiej tak wielopłaszczyznowe opracowanie problematyki istotnych celów małżeństwa, mające charakter monografii naukowej. Jednocześnie rozważania w niej zawarte mogą spełnić także funkcje poznawcze o znaczeniu praktycznym dla wszystkich zainteresowanych problematyką małżeństwa i rodziny, a zwłaszcza dla wychowawców, duszpasterzy i sędziów nie tylko trybunałów kościelnych.

Józef Krukowski

Tito Antonio L ó p e z A p a r i c i o, *Iglesia, Estado y Bien Comun. El polemico artículo 3 de la Constitución Política del Estado boliviano*, Santa Cruz 1995, ss. XII, 229, nłb. 1*.

Autor publikacji – Tito Antonio López Aparicio – ma 30 lat i jest adwokatem, absolwentem UAGRM (Universidad Autónoma Gabriel Rene Moreno). Już w czasie studiów wykazywał zainteresowanie stosunkami Kościoła i państwa w Boliwii. W celu uzyskania stopnia licencjata prawa, nauk społecznych i politycznych przedstawił rozprawę *Relaciones entre la Iglesia y el Estado boliviano*, która stała się podstawą dla prezentowanej książki.

* Recenzję złożono do druku w 1996 r.